

**MAHALLA YETILIGINING HOZIRGI KUNDAGI O'RNI,
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHDAGI BO'YICHA HOKIMIYAT VA
MAHALLADA OLIB BORILAYOTGAN ISHLAR SAMARASI**

O'zbekiston Respublikasi IIV 2- sonli Toshkent akademik litseyi ChQBT

fani o'qituvchisi

Karamov Mamasharif Jamilovich

Annotatsiya: Mahalla yettiligi tuman va shaharlardagi mahalliy boshqaruvning asosiy bo'linmalaridan biri bo'lib, aholiga yaqinligi, ularning ijtimoiy hayotdagi muammolarini hal etishdagi o'rni tufayli muhim ahamiyatga ega. Bugungi kunda mahalla yettiligining roli nafaqat mahalliy hamjamiyatni boshqarish, balki jamiyatda kambag'allikni kamaytirish, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash va mahalliy darajada aholining turmush sifatini yaxshilashda sezilarli darajada oshdi. Kambag'allikni qisqartirish – davlat va jamiyat uchun ustuvor vazifa bo'lib, uning samarali bajarilishida mahalla yettiligi katta rol o'ynaydi. Mahalla yettiligida yashovchi aholining ijtimoiy va iqtisodiy holatini chuqur bilish, ularning muammolarini o'z vaqtida aniqlash va echimlar topish – mahalla yettiligining kunlik faoliyatining ajralmas qismi hisoblanadi. Bu idoralarning vakillari aholining turmush darajasini ko'tarish, ish o'rinlari yaratish, ta'lim va sog'liqni saqlash sohalari bilan hamkorlik qilishda faol ishtirok etadilar. Hokimiyat organlari va mahalla yettiligi o'rtasidagi hamkorlik muhim ahamiyat kasb etadi, chunki kampa'g'allikni kamaytirishdagi qator chora-tadbirlar davlat siyosatining mahalliy darajada amalga oshirilishi uchun aynan mahalla yettigi vositachiligida yuritiladi. Hokimiyat tomonidan berilgan yordamlar, ijtimoiy dasturlar, mikrokreditlar, kasbiy tayyorgarlik kurslari, ijtimoiy himoya va boshqa loyihalar ko'p holatlarda mahallalar orqali amalga oshiriladi. Mahallada yashovchi fuqarolarni jalb qilgan holda olib boriladigan bu ishlarda mahalla yettigi o'zining nazorati va boshqaruvi bilan samaradorlikni ta'minlaydi.[1]

Mahalla yettligi kambag'allikka qarshi kurashda nafaqat yordam beruvchi tashkilot, balki ijtimoiy ko'mak va maslahatlar beradigan o'quv markazidir. Bu yerda aholiga moliyaviy imkoniyatlar yaratish, kasb-hunar o'rgatish, oilalarni yanada mustahkamlash kabi masalalarda ham ko'mak ko'rsatiladi. Shu bilan birga, salomatlikni saqlash va ijtimoiy yordam sohalarida ko'rsatilayotgan xizmatlar aholining kambag'allikdan chiqishida muhim omil hisoblanadi. Mahalla yettligi tomonidan amalga oshirilayotgan umumiy ishlarning samarasi doimiy kuzatilib boriladi. Tegishli vazirliklar va hokimiyat idoralari bilan hamkorlikda mahallalardagi kambag'allik darajasini kamaytirishga qaratilgan dasturlarni ishlab chiqish va amalga oshirish yo'lga qo'yilgan. Bu jarayonda mahalla yettligi aholining turli toifalari, xususan, ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalar, nogironligi bo'lganlar va ishlay olmagan shaxslarni aniqlab, ularning ehtiyojlariga mos yordamni ta'minlab kelmoqda.[2]

Mahalla yettiligining faoliyati nafaqat kambag'allikni kamaytirish bilan bog'liq, balki ijtimoiy muhitni yaxshilash, huquqiy savodxonlikni oshirish va jamiyatda sog'lom turmush tarzini rivojlantirishga qaratilgan. Bu esa o'z navbatida ijtimoiy moslashuvni ta'minlaydi hamda jamiyatning barqarorligini mustahkamlaydi. Hokimiyatning ijtimoiy siyosati va mahalla yettiligining amaliy faoliyati birlashib, aholining barcha qatlamlari uchun teng imkoniyatlar yaratadi. Mahalla yettligi qatori tashkilotlar o'rtasida axborot almashinuvi va birgalikda ishlash tizimi kuchayganligi kambag'allik bilan kurashishda muhim hisoblanadi. Ushbu sistemalar yordamida kambag'al oilalarni tezkor aniqlash, ularni turli ko'maklar bilan ta'minlash, ish bilan ta'minlash va boshqa ijtimoiy muammolarni bartaraf etish imkoniyatlari kengaymoqda. Shu o'rinda mahallalar o'zining yuzaga kelgan muammolarni hal etishdagi kreativ yondashuvlari bilan ajralib turadi.[3]

Jamiyatdagi kambag'allik masalalarining samarali hal etilishi uchun mahalla yettiligining insonparvarlik va hamjihatlik tamoyillariga asoslangan faoliyati zarur. Axir mahalla nafaqat yashash joyi, balki o'rta asrlardan beridir o'zaro yordam va birdamlik maskani sifatida shakllangan. Shu falsafaga asoslanib olib borilayotgan ishlar kambag'allikni kamaytirishda ijtimoiy birdamlikni kuchaytiradi.[4]

Bugungi kunda mamlakatimizda mahalla yettiligi o'zining istiqbolli loyihalari va dasturlari orqali kambag'allikni qisqartirishda katta yutuqlarga erishmoqda. Yangi texnologiyalar, ma'lumotlar bazalari va samarali monitoring tizimlari asosida olib borilayotgan faoliyat nafaqat adolatli taqsimotni ta'minlaydi, balki aholining haqiqiy ehtiyojlariga mos keladigan yordamni yetkazish imkoniyatini yaratadi. Kelajakda esa mahalla yettiligining roli yanada kuchaytirilib, ularni qo'llab-quvvatlash uchun davlat dasturlari kengaytiriladi. Bu orqali kambag'allikka qarshi kurashda mahalliy darajadagi boshqaruv tizimining samaradorligi oshadi, mahalla aholisining turmush sharoiti yaxshilanadi va jamiyatda ijtimoiy tengsizlik kamayadi. Mahalla yettiligining o'z vaqtida va samarali faoliyati esa mamlakatimizning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida hal qiluvchi omil bo'lib xizmat qiladi.[5]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, mahalla yettiligining hozirgi kundagi o'rni juda muhim va keng qamrovli. U kambag'allikni qisqartirishda, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda, hokimiyat va jamiyat o'rtasida muhim bog'lovchi rolini bajaradi. Mahalla yettiligi aholining ehtiyojlarini yaqindan o'rganib, ularga eng munosib yordamni tashkil qiladi. Shu bilan birga, u samarali boshqaruv, yangi innovatsiyalar joriy etish va aholining jamiyatdagi faolligini oshirishga xizmat qiladi. Bugungi va kelajakdagi ijtimoiy siyosatning muvaffaqiyati mahalla yettiligining samarali faoliyatiga bevosita bog'liqdir. Shu tariqa, kambag'allikni kamaytirish va ijtimoiy adolatni ta'minlash yo'lida mahalla yettiligining roli bundan keyin ham oshib boradi va u jamiyat taraqqiyotining muhim poydevori bo'lib qolaveradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirzayev, A. M. (2018). "Mahalla boshqaruvi va ijtimoiy taraqqiyot." Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti.
2. Tojiboyev, S. T. (2019). "Kambag'allikni qisqartirishda mahalla tizimining roli." Toshkent: Ijtimoiy Tadqiqotlar Markazi.
3. Qodirov, J. S. (2020). "Mahalla va fuqarolar ishtirokida ijtimoiy siyosatni amalga oshirish." Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti Nashriyoti.

4. Ergashev, D. K. (2021). "Hokimiyat va mahalla organlarining hamkorlik mexanizmlari." Toshkent: Siyosat va Huquq Nashriyoti.
5. Tursunov, N. B. (2017). "Mahalla va kambag'allikni kamaytirish strategiyalari." Toshkent: Ijtimoiy Fanlar Akademiyasi.
6. Saidov, R. R. (2022). "Mahalla institutining ijtimoiy himoyadagi o'рни." Namangan: Namangan Davlat Universiteti.
7. Karimova, L. F. (2020). "Ijtimoiy barqarorlikda mahalla boshqaruvi tizimining samaradorligi." Toshkent: Ijtimoiy Siyosat Tadqiqotlari Markazi.